

EL-CEVÂİB GAZETESİ VE YAYINI

Atilla Çetin

Osmanlı basınının, imparatorluğun sosyal yapısına uygun olarak, tipik bir özelliği bilinmektedir. Bu özellik, çeşitli etnik unsurların varlığı, değişik dillerin kullanılması ve yazılması nedeniyle, basın ve yayın hayatı bakımından muhtelif dillerde neşriyatın bulunmasıdır. Bu itibarla, Osmanlı basını, genel anlamda, Türkçe yayınlanan gazete ve mecmualar başta olmak üzere, diğer müslüman etnik unsurlara hitap eden Arapça, Arnavutça, Boşnakça, Farsça, Çerkezce vs. ve müslüman olmayan tebaaya muhatap Rumca, Ermenice, Sırpça, İbranice, Rumence, Fransızca vs. gibi birçok lisanda neşredilenlerin bütününe ifade etmektedir. Bazı gazeteler tamamen müstakil olmakla beraber, Türkçe, Arapça, Sırpça, Rumence, Fransızca çıkan diğer bazı gazetelerin devlet tarafından malî yardım aldıkları, devletin politikasını izledikleri birer vakıdır. Ayrıca, yurt içinde ve dışında devlete muhalif olarak yayınlananlar vardır. Bu bakımdan, basın tarihimizin bu önemli hususu üzerinde durarak, Türkçe veya Osmanlıca gazetelerin yanında, değişik dillerde yayınlanan ve imparatorluğun tebaasına hitap eden muhtelif basın ve yayın organlarını bütünü ile bilmek, tanımak, yayınlanmış ve kapanışlarını takip etmek, bunlara tam koleksiyon halinde sahip olmak veya Türkiye'de bulunmayan eksik serileri diğer ülkelerin kütüphanelerinde mevcut koleksiyonlarla hiç değilse mikrofilm halinde tamamlamak ve önemli kütüphanelerimizde saklamak, adetlerini çoğaltmak lâzımdır. Aynı zamanda, bunların muhtevalarını ve yazmış olduklarını ortaya koyarak, tebaa üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini saptamak, devlet ile olan ilişkilerindeki ilgi derecesini anlayabilmek için gerekli çalışmaları yapmak basın tarihimizin uğraşımaları lüzumlu önemli konularıdır. 19. ve 20. yüzyıl Osmanlı toplumunu ve düzenini daha iyi anlayabilmek, basının toplum üzerindeki tesirlerini gösterebilmek için bu yapılması gerekli olan bir hizmettir. Böyle bir çalışma ile, çok orijinal hususların gün ışığına çıkacağı

tahmin edilir. Gerçek anlamda bir basın tarihimiz içinde, farklı etnik guruplara hitap eden diğer dillerdeki gazete ve mecmuaların bulunması ve bunlardan gerektiği ölçüde bahsedilmesi lüzumludur. Bu, Osmanlı basınının yapısından kaynaklanan bir durumdur.

Sultan II. Mahmud'un girişimi ile 1831 yılında ilk Türkçe gazete olan Takvim-i vekayi yayımlandığı zaman, bunun Osmanlı tebaasını teşkil eden diğer milletlerin dilinde de nüshalarının çıkarılması arzu edildi. Böylece, devletin tüm idare ettiği bölgelerde bir gazetenin çıkarılması sağlanacaktı. Takvim-i vekayi, Arapça, Ermenice, Rumca olarak neşr edilecekti. Bu düşünce sonucu, Takvim-i vekayi'nin Arapça nüshası bir süre yayınlandı. Havadisler aynen çevriliyordu. Rumca ve Ermenice olanların ne derecede yayınlandığı veya yayınlanmadığı hakkında şimdilik kesin bilgimiz yoktur. Belki arşiv belgeleri ve gazete koleksiyonları bu hususta bir fikir verebilir. N. Yazıcı'nın kitabı, bazı yeni veriler sunuyor.

Türkler dışında en fazla müslüman nüfusa sahip etnik gurup olan Arap tebaaya yönelik Arapça bir gazete çıkarılması hususunda ikinci büyük teşebbüs *El-Cevâib* (Cevâib: Câibe çoğ., Halk arasında dolaşan haberler) Gazetesi'nin yayını ile olmuştur. Arapça olması sebebiyle diğer müslüman milletler de istifade etmişlerdir¹. Devlet Arşivi'nde mevcut bazı belgeler, Arapça, gazete çıkarmak hususunda ilk ve ikinci girişimleri ve devletin politikasını açıkça göstermektedir. *El-Cevâib*, 1861-1884 arasında devamlı olarak çıkmıştır. Yayını, Lübnan'lı bir Maruni iken, sonradan ihtida eden ve batı

1 Vedad Günyol, «Matbuat», *IA*, VII, s. 367-380; Ebüzziya Tefik, «Türk gazetelerinin terâcim-i ahvali», *Salmâne-i Hadika*, İstanbul 1290, s. 65-86; Klaus Kreiser, Werner Diem, Hans Georg Majer, *Lexicon der Islamischen Welt*, Stuttgart, Berlin, Köln 1974, 3. band, «Presse», s. 52-53; Enver Behnan Şapolyo, *Türk Gazetecilik Tarihi ve her yönüyle basını*, Ankara 1971, s. 131; Mustafa Nihat, «Yüz senelik gazeteciliğimiz», *Aydın Tarihi*, No. 46-47 (Ankara Kânun-ı sâni-Şubat 1928), s. 2894-2918; Hıfzı Topuz, *Türk Basın Tarihi*, İstanbul; Hasan Refik Ertuğ, *Basın ve Yayın tarihi hareketleri*, I, İstanbul 1973; Fuat S. Oral, *Türk Basın Tarihi*, I, Osmanlı İmparatorluğu dönemi 1728-1922, Ankara 1973; Münir Süleyman Çapanoğlu, *Basın Tarihiine dair bilgiler ve hatıralar*, İstanbul 1962; M.N. İnüçür, *Basın ve Yayın Tarihi*, İstanbul 1983; Selim Nüzhet, *Türk Gazeteciliği*, İstanbul 1931; Dr. Orhan Koloğlu, *Takvim-i vekayi*, Türk Basınında 150 yıl. 1831-1981, Ankara 1981; Nesimi Yazıcı, *Takvim-i vekayi*, *Belgeler*, Ankara 1983.

dillerini bilen Ahmed Fâris Eş-Şidyak² ve sonra oğlu Selim Fâris³ yürütmüştür. Ahmed Fâris, kurduğu zamanına göre modern bir matbaa ile, gazetenin yayını dışında, birçok Arapça ve Osmanlıca güzel eserler basmıştır. Özellikle Arapça olanlar dikkate şayandır. Denilebilir ki, 19. yüzyıl Osmanlı yayıncılığında, *El-Cevâib* ve *Ebüzziya* matbaalarının bastıkları eserler en güzelleridir ve kalitesi Avrupa âyârındadır.

El-Cevâib o kadar kaliteli ve iyi, muhtevası dolgun ve dili akıcı ve selis idi ki, kısa bir müddet sonra, Osmanlı Devleti'nin Arapça konuşulan vilâyetleri dışında, bütün islâm dünyasında haklı bir şöret kazandı ve en ücra bölgelere kadar erişti. Gazetede sadece Ahmed Fâris fevkalâde bir fesahatle ve metanetle yazıyordu. *El-Cevâib*'in, Hindistan, Kuzey Afrika, Sumatra, Mısır, Çin ülkelerinde bile geniş etki ve tesirler yarattığı, iyi ve aranan bir gazete olduğu,

2 *Fârisü's-şidyak*, Ahmed Fâris b. Yusuf: (Ağkut 1804-İstanbul 1887). Arap asıllı Osmanlı yazar, lügatçı, gazeteci ve şairi. Cebel-i Lübnan'da doğdu. Aslen Maruni idi. İyi bir eğitim gördü. Fransızca ve İngilizce öğrendi. Yazma eserlerin istinsahı ile uğraştı. Maruni Patriki Yusuf Hubaş ile dosttu. 1825-24 arasında Mısır'da bulundu. Öğrenimine Kahire Maruniyye Medresesinde devam etti. Arap dili, mantık, teoloji, kelâm öğrendi. Mehmed Ali Paşa'dan ilgi gördü. Şihabeddin ile resmî Arap gazetesi *El-Vekayi el-Mısıriyye*'nin redaksiyonunda çalıştı. 1834-48 arasında Malta'da bulundu. Arap dili lektörlüğü yaptı. Kılavuz ve yazmalar hazırladı. 1848'de Londra'ya gitti. Inell'in tercümesi ile uğraştı. 1857'de Tunus'a gitti. Ahmed Paşa'nın dostça yardımını gördü. Müslümanlığı kabul etti. 1857'de İstanbul'a geldi. Sultan Abdülmecid'den hüsn-ü kabul gördü. Haftalık *El-Cevâib* gazetesini tesis etti (2 Temmuz 1861-1884). Arap gazeteciliğinde yeni bir devir açtı. Kahire'yi ziyaretten (1886), kısa süre sonra İstanbul'da 20 Eylül 1887'de vefat etti. Vasiyeti üzerine cenazesi Beyrut'a nakl ve defn edildi. İlim ve fazlına rağmen, pek mütevazı, sakin ve halûk bir zattı. Birçok eser yazdı. Ahmed Fâris, muhafazakar ve müceddid, seyyah ve âlim, birçok dil bilen kişi, gazeteci ve hümanist olarak, 19. yüzyıl Arap edebiyatının en önemli temsilcilerinden biridir. Yirmi iki bin beyti havi *Divan*, *El-Vasita fi marifet-i ahval-i Malta*, *Keşfü'l muhibbâ an fûnun-u Avrupa*, *Gınyatü'l-lâlib*, *Sırrü'l-leyâl fî'l-kalbi ve'l-ibdâl*, *El-casus ala'l-Kamus* gibi eserleri vardı. İki defa evlendi. İlk karısı Maruni olup iki oğlu oldu. Selim ve Feyiz. İkinci eşi İngiliz idi. Sonradan Tunus'ta müslüman oldu. (A.G. Karam, Fâris al-Şidyak, *EP*, II, s. 819-821; Şemseddin Sami, *Kamusü'l-a'lâm*, V, s. 3326-3327; *Meydan Larousse*, IV, s. 312; Prof. Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydan, *İslâm Tarihi Dersleri*, Ankara 1971, s. 212-213).

3 *Selim Fâris*: (1826-1906). Ahmed Fâris'in ilk eşinden doğan oğlu. İyi bir öğrenim gördü. *El-Cevâib*'in uzun süre müdürü olarak görev yaptı.

bazı kaynaklarda ve hatıratla bilhassa belirtilmiştir. Elimizde mevcut basın tarihlerimizde, *El-Cevâib* hakkında maalesef ancak birkaç satırlık bilgi geçmektedir.

El-Cevâib gazetesinin yayını ve devlet tarafından desteklenmesi ile ilgili olarak elimizde mevcut birkaç belgeden birincisi olan Maarif-i Umumiyye Nezareti'nin 24 Cemâziye'l-evvel 1279/17 Kasım 1862 tarihli ve biri Maarif Nazırına ait iki mühürlü taktirinde özetle şöyle denilmektedir :

«Takvim-i vekayi'nin ilk zuhur ve icadında Arabistan için dahi Takvimhâne-i âmire'de bir müddet Arapça gazete tab' ve temsil olunmakta iken, nasılsa sonradan terk ve tatil edilmiştir. Geçen sene (1278/1861) Tab'hâne-i âmire mu-sahhihlerinden Ahmed Fâris Efendi, kendisine verilen mü-saade gereğince, *El-Cevâib* adlı Arapça bir gazetenin neş-rine başlamış ise de, masraflarını kurtaracak kadar müş-teri bulamadığından o da tatil etmiştir. Halbuki Paris ve Marsilya taraflarında bu sıralarda tab' olunan Arapça ga-zetelerde Devlet-i aliyye aleyhine birtakım yalan makale-ler derciyle Arabistan kıtasına yayılmakta olduğundan, buna karşı devlet tarafından dahi Arapça bir gazetenin neşri lüzumlu bulunmaktadır. Fâris Efendi'nin zaten lisani Arapça olup, yabancı dillere dahi vukuf ve bilgisi olduğun-dan neşr edeceği Arapça gazetesi, adı geçen Paris ve Mar-silya gazetelerini tekzibe kâfi olacaktır. Bu bakımdan, ay-lık yedi sekiz yüz kuruştan ibaret olan dizgi ve baskı ma-sraflarının devlet hazinesi tarafından aydan aya ödenmesi, tahsis edilecek gazete kâğıdının dahi Takvimhâne-i âmire'den verilmesi, Arabistan kıtasının tensib buyurulacak ma-hallerine gönderilmek üzere lüzumu kadar gazetenin Fâris Efendi'den alınması hususuna müsaade şâyân buyurulursa ona göre icabına bakılacaktır».

İkinci belge, Sadaret vasıtasıyla Hariciye Nezareti'nden Maarif-i Umumiyye Nezareti'ne hitaben gelen cevap yazısı olup, 14 Cemâ-ziye'l-âhır 1279/7 Aralık 1862 tarihli'dir. Burada yukarıdaki taktirin mütalaa olunduğu,

«Ahkâm-ı mündercesinin muvafık-ı hal ve maslahat görünmüş olmasıyla, mucibince icabının icrasına müsaade edilebileceği» bildirilmiştir.

Üçüncü belge, 6 Receb 1279/28 Aralık 1862 tarihli, taktir ve cevabına istinaden kaleme alınmış Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'nin mazbatasıdır. Yukarıda anlatılan konu özetle tekrar edilip,

«Fâris Efendi'nin *El-Cevâib* gazetesinin tab' ve tertibi ve Arabistan kıtasına intişarının ehem ve elzem olduğu, kâ-ğıt ve masraflarının hazineden sağlanması ve lüzumu kadar nüshasının mirî için satın alınması münasib olduğu, taktir mucibince icabının Maarif-i Umumiyye Nezaretince ve ifa-sının da Maliye Nezaretine havalesinin tezekkür kılındığı» karara bağlanmıştır.

Bu mazbata ile durum Sadarettten Hükümdara sunulmuş ve 12 Receb 1279/3 Ocak 1863 tarihli irade-i seniyye sudur etmiştir. İra-de-i seniyye aynen şöyledir :

«Atûfetlu Efendim Hazretleri

Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'den terkîm olunub mel-fûfiyle beraber manzur-ı âli-i cenâb-ı padişahî buyurulmak için arz ve takdîm kılınan mazbata meâlinden müstebân olduğu vechie Takvimhâne-i âmire'de bir müddet arabıyyü'l-ibâre takvim tab' ve temsil olunmakta iken nasılsa muah-haren terk ve tatil olunmuş ve geçen sene Tab'hâne-i âmire mu-sahhihlerinden Fâris Efendi *El-Cevâib* nam gazetenin neşrine mübâşeret eylediği halde masârifini koruyacak ka-dar müşteri bulunamadığından o dahi tatil hükmünde kal-mış olup, halbuki hitta-i Arabistan için böyle bir gazete-nin intişarı ehem ve elzem olarak Fâris Efendinin tab'ına mezun olduğu Arabî gazete dahi suret-i matlûbada görün-müş idüğüne binâen kâğıdı ve masârif-i tab'ıyye vesairesi verilerek bunun lüzumu kadar nüshasının cânib-i mirî için mübayaası ile neşri münâsib olacağı misillü şu yolda şeh-riye itâ kılınacak mebâliğe gazetelerin devletçe hin-i fûruh-tunda istihsal olunacak bedelât ma'-ziyâdetin tekâbül ede-ceğinden ifâ-yı muktezasının Maarif-i Umumiyye ve ma-sârif-i ma'rûzanın tesviye ve ifâsı hususunun dahi Maliye Nezareti celilelerine havalesi tezekkür kılınmış ise de, ol-bâbda her ne vechle irade-i seniyye-i hazret-i padişahî mü-teallik ve şerefsudur buyurulur ise ona göre hareket olu-nacağı beyâniyle tezkere-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 11 Receb sene 1279

Ma'rûz-ı çaker-i keminelidir ki, Enmele zîb-i tevkîr olan işbu tezkere-i samiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzur-ı maâlimevfur-ı hazret-i padişahî buyurulmuş ve hususât-ı merkumenin tezekkür ve istizân olunduğu üzere ifâ-yı muktezalarının nezaret-i müşârünileyhümâya havalesi müteallık ve şeref-sudur buyurulan emr ü irade-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne iktizâ-yı âlisinden olarak evrak-ı merkume yine savb-ı sâmi-i âsafilerine iâde kılınmış olmağla ol-bâbda emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Receb sene 1279»⁴

Görüldüğü üzere, Tab'hâne-i âmire musahhihi Ahmed Fâris Efendi, 1861 yılında bir süre *El-Cevâib* gazetesini kendi imkânları ile çıkarmış, fakat masraflarını karşılayacak kadar yeterli müşteri bulamadığından gazetenin yayını durmuştur. İkinci olarak devletin desteği ile neşri gerçekleştirilmiştir. Kâğıdı ve belli adet gazetenin satın alınmasını devlet üzerine almıştır. Devlet, bir taraftan Paris ve Marsilya taraflarında yayınlanıp, Osmanlı devletine muhalif olarak menfi propaganda yaptığı bildirilen bazı gazetelere karşı kendini müdafaa etmek, tebaayı dış menfi yayınlardan kurtarmak ve diğer taraftan Arap vilâyetlerinde kendi politikasına uygun bir yayın organının neşredilmesini temin etmek istemiştir. Araplarla meskun olan vilâyetler için Arapça bir gazetenin intişarı «*ehem ve elzem*» olarak addedilmiştir. *El-Cevâib*'in devlet desteğinde yeniden yayınlanması için verilen irade-i seniyyenin tarihi 3 Ocak 1863'tür. Gazetenin yeni neşrinin, 1863 yılının ilk aylarında başladığı anlaşılmaktadır.

Arşiv belgelerinde, *El-Cevâib*'in sonraki yıllarda yayını, muharrir, editör, sahib-i imtiyaz olarak geçen Ahmed Fâris ve oğlu Selim Fâris hakkında bazı önemli bilgiler edinmek ve gazetenin gelişimini takip etmek mümkün olabilmektedir. 1281/1864 tarihli bir belgede, gazetenin yayınından bahsedildiği gibi⁵, 1282/1865 tarihli

4 Başbakanlık Arşivi (= BA), *Irade Tasnifi*, Meclis-i Valâ 1279, No. 21734 ve ekleri.

5 BA, *Irade Tasnifi*, Meclis-i Valâ 1281, No. 23827.

diğer bir belge, Ahmed Fâris Efendi'nin hazırladığı bir lügat kitabının tab'ına ruhsat verilmesini emretmektedir⁶. 1296/1878 yılına ait bir vesika, *El-Cevâib* muharriri Ahmed Fâris ve müdür Selim Fâris Efendilere rütbe itâsına dâirdir⁷. 1297/1879 tarihli bir başka belgenin konusu, *El-Cevâib*'in geçici bir süre için tatil edilmesini âmirdir⁸. 1299/1881 senesine ait birkaç vesika, *El-Cevâib* sahib-i imtiyazı Ahmed Fâris Efendi'ye dördüncü derece Nişan-ı Osmanî verilmesi⁹, müdür Selim Fâris'e rütbe-i sâniye tevcihi¹⁰, *El-Cevâib* idaresinin isteklerinin karşılanması hususundadır¹¹. 1300/1883 tarihli bir belge dahi *El-Cevâib* gazetesi müdürü Selim Fâris Efendiye ödenecek akçenin süratle verilmesi hakkındadır¹². Arşivde, örnekleri verilen tarzda epey belge bulmak imkân dahilindedir.

Osmanlı sınırlarını aşarak bütün islâm ülkelerinde haklı bir şöhrete kavuşan *El-Cevâib*'in bugün tam bir koleksiyonunu bulmak oldukça zordur. İstanbul'da Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde bazı nüshaları vardır. Makalenin sonunda bir örnek sayfanın fotokopisi sunulmuştur. *El-Cevâib*'de çıkan yazılardan derlenen *Kenzü'r-regâib fî müntehabatü'l-Cevâib* (Cevâib seçmelerinden en sevilen yazılar hazinesi) 7 cilt halinde yayınlanmıştır.

1. Cilt: Edebiyat (225 s.), 2. cilt: 1871 Fransız-Alman Harbi (256 s.), 3. cilt: Kasideler (320 s.), 4. cilt: Kasideler (170 s.), 5. cilt: 1277-1293 yılı Osmanlı devleti olayları (360 s.), 6. cilt: 1295 yılı Osmanlı tarihi olayları (390 s.), 7. cilt: 1295-1298 yılı Osmanlı devleti olayları (396 s.) Bunların hepsi *El-Cevâib* matbaasında basılmıştır¹³.

El-Cevâib'in, *Veledü'l-Cevâib* adlı Türkçe nüshası da yayınlanmıştır.

El-Cevâib'in, Arapların ve diğer müslümanların fikri, kültürel ve medeni gelişmelerinde ve Arap dili için olan hizmetlerinde katkılarını da işaret etmek lâzımdır.

6 BA, *Irade Tasnifi*, Meclis-i Valâ 1282, No. 24527.

7 BA, *Irade Tasnifi*, Dahiliye 1296, No. 63525 keza 63548.

8 BA, *Irade Tasnifi*, Dahiliye 1297, No. 65277.

9 BA, *Irade Tasnifi*, Dahiliye 1299, No. 67573.

10 BA, *Irade Tasnifi*, Dahiliye 1299, No. 68698 ve 69220.

11 BA, *Irade Tasnifi*, Dahiliye 1299, No. 69369.

12 BA, *Irade Tasnifi*, Dahiliye 1300, No. 69541.

13 *A'lâm*, «Ahmed Şedyak», 3. baskı, I, 184-185, İlyas Serkis, *Mu'cemül Matbaatü'l arabîyye ve'l-muarraba*, sütun 1106.

فوائد الجواب

نومرو ۵ شعبان ۲۰ سنه ۱۲۸۴ ﴿ صانی ﴾ کانون اول کانون اول افرنجی
۱۷ ۵

اشبوغزته هفتده بش دفعه چفته جق معارف وحوادث داخلیه و خلاصه بولیفه دن بحث ایده جکدرامور نافع و خبریه مجانا و صحائف داخلیه کبره جک موادک سطره اون غروشه باصیلور برستد لکی (۱۵۰) الی آیلنی (۸۰) اوج آیلنی (۴۵) غروشه بر نهنده سی (۴۰) یازدهر طشره ل ایچون برستد لکه (۵۰) غروش بوسته اجرتی ضم اولتور محل اداره سی استابولده چیچک بازارنده جمعیت علمیه عثمانیه منی کزنده در

ترکجه اوکر نعلری حالربنه فالمرینی اویدرمقدن عبارت قالور

وترکجه تک تعمیمی دیمک عموم ملل عثمانیه به احکامیه عمله مکلف اولدقنری نظامنامه و قانوننامه لک کوزلر تک اوکته قوتلنی دیمک اولور

لکن انسان ترکیک اصول ندر بسیه سی تسهیل اولتقدسه از مذر

اولیاده چاره یسان ایتمک مقصدک خارجنه چیقیمق دیمک اولدیفندن بالکر مجلس معارف دن منشعب رقومه سیون معرفتیه قرائت و تخریره سهوات تعلم ارائمق لازم کله چکنی خبر و یره ییلورم

بو اساس اوزرینه کیدمک برنجی مسئله اولدیفندن ائدن صکره نه بابار ایسه مک معارف عمومی به خدمت ایدیور زده ییلور ز

اشبو ماده اساسیه خلیجه تفصیل اولنش اولدیفندن زرده دخی بعضی مطالبات علاوه سیله تبدیلی وارتمق صر سی کلد کچه انسان عثمانی یرنه لسان عمومیز تعیری مناسب کورلمشدر

اولا هر محمله ده هر جنس و مذهبده یولتان مسالک محروسه اولادی داخل اولسق اوزره بالکر قرائت و تقسیمه قدر حساب و غایت سطحی بر جغرافیا و لوازم بیته دفتری طوته جق قدر بازو تعلیمی ایچون بر دمکتب اولمبدر

و انتمیه

معارفه دأر دونکی لایحه تک مایه دیندر

و باخود رسمی بر کاغذ یازلفه قرار و براد کده اعضا تک بش التیمی ایچون بشقه دیکر ذرت بشی ایچون ایری و کذا و کذا بش اون لسان اوزره قلمی التلیکه اعضا تک کافه سی محمولیات اولته جق یر زینی کورمش اولسون اوله ایسه مطلقا مطلقا اعضا یئنه بر مشرک لسان اولمی و وسو یلکه حاجت اولدینی اوزره بو مشرک لسانه ترک استانی بولنی چونکه بوک یرنه مالک بحر و سه مزده جاری اولان الشدک قنیه سی وضع اولته جق اولسه اولسان ایه منکلم اولمیانلرک دعوا به صلاحیت وارد و وهم یرینی دیکرینه ترجیحده حقیقه حق اوله ماز

مثلا رومه کوره کنندی لسانی تعیم اولتسه بک اعلا اما ازمنی فصل اکا دیانی دوندرسون بلغارک بو شتاغک اریودک اومتین متین کاتنی یهودی فصل بجرسون و ایضا و ایضا

امادینله جک ایسه که ترکجه هر کسه قولایمی جواب و یر رز که و یر مسکده دوشنبه ییلور که بوراسی ترک مملکتیندر ترک لسان تک مشکلاته هر کس چارده من قائلتور و قائلتمیده لازم کلور فرنگلر هجیز بردن (ترک) بیوب کچیور دیمک ذاتا مالک بحر یسه تک کافه اهالیسی ترک عنوانه خارجه عنوان نمشدر شمعی